

dojničkom životu, osobito pitanja oko posluha, odgoja spolne čistoće, novih pogleda u zavjet siromaštva, boravka u apostolatu u svijetu, pravihno pomirenja akcije i kontemplacije itd.

Zbog toga bih rekao da su redovnice pozvane da refleksije koje im pruža ova knjiga same popune, iz svoje vlastite nutrine i svog redovničkog doživljavanja, s idejama i korelatnim osjećanjima te odlukama tako da razmatranja postanu elementi izgradnje duhovnog života u njihovim dušama s korisnim odjecima na njihov zajednički život.

Knjiga će u tom pothvatu biti od velike koristi.

J. K.

UVOD U TEOLOGIJU u tri stupnja, Izdanje Kršćanske sadašnjosti, Zagreb 1972. Do sada je izdan prvi i drugi stupanj. U ova dva djela imamo prijevod francuskog izvornika: *Au seuil de la theologie, Pariz 1960* u jedanaest poglavlja. U svakom dijelu ili stupnju studije prominentni francuski stručnjaci obrađuju teološka pitanja. Naslovi poglavlja u prvom i drugom stupnju se podudaraju barem općenito obzirom na predmet obrađivanja, iako se u specifičnosti građe usko ne dodiruju. Stoga prikazujemo obe knjige usporedno po temama.

— Tako je prvog knjizi sestra *Jeanne d'Arc*, dominikanka obradila pod naslovom *Biblija*, kako se ima shvatiti Biblija i kako je trebamo znati čitati. Ona je arhiv za povijest Božjeg naroda, a nije čista povijest. Tome će u drugom stupnju ili drugoj knjizi odgovarati Biblijska povijest od *J. Dheillya* i *P. Grelota*. Prvi obrađuje Stari a drugi Novi Zavjet. U drugom poglavlju prvog stupnja obrađeni su crkveni oci. Obradio je *A. M. La Bonnardière* i to prva dva stoljeća da nam u drugom dijelu isti pisac dadne pregled djelovanja svetih Otaca pod naslovom: *Proučavanje otaca III. i IV. stoljeća* — zajednice i njihovi biskupi. Ovom je poglavlju u prvom i drugom dijelu dodana i pregledna kronologija prvih sedam stoljeća Crkve u paralelama: Pape, rimski carevi, Apostoli i oci, zapisi apostola i crkvenih otaca, život Crk-

ve i opća povijest. Stvar je veoma pregledna i instruktivna.

U trećem poglavlju nam u prvom dijelu *Eugène Jarry* pod naslovom *Iz Crkvene povijesti* daje pregled povijesnog zbivanja sve do Karolinškog doba, a u drugom dijelu pod naslovom: *Predavanja iz crkvene povijesti* — razdoblje zapadnog kršćanskog svijeta do šesnaestog stoljeća. Tom poglavlju je dodata i karta za napredak evangelizacije između 596 i 850. g. U četvrtom poglavlju *Jeanne Rogues* piše o razvoju liturgije. U prvom dijelu pod naslovom: *Liturgija* a u drugom dijelu pod naslovom: *Otajstvo Euharistije* obrađuje to središnje pitanje kršćanskog života, ustanovu i čitav razvoj. U petom poglavlju imamo od patra *J. Juglara* pod naslovom u prvom dijelu: *Duhovni život prema Novom Zavjetu*, a u drugom dijelu: *Duhovnost u starom vijeku* obrađene središnje misli duhovnog života: Krist, Duh Sveti u Crkvi i vrhovna zapovijed Ljubavi, kako se odražuju u kršćanskom životu apostola, prvih kršćana (mučenici, djevice), ali koje su uz davno liturgijsko shvaćanje bile popraćene i ponekim krivim shvaćanjima i zabludama. Ne jer Crkva tako preporuča, već jer pojedinci tako shvaćaju.

U šestom poglavlju prvog dijela pod naslovom *Epifanija Boga* sestra *M. Monique* pokazuje kako se Bog javlja u Starom Zavjetu, da nam to Isus upotpuni u Novom Zavjetu živeći među ljudima upravo zato, da Boga bolje uprisutni pozemljarijama. Stoga će pod naslovom *Vazmeno otajstvo* *A. M. Henry* upravo pokazivati, kako uprisutnjeni Bog, Isus Krist u svom misteriju života, muke, uskrsnuća i proslavljenja preko valjanog moralnog i liturgijskog života ostvaruje i među svojim sljedbenicima. Isti će nam autor u sedmom poglavlju pod naslovom: *Duh redovničkog života* — u prvom dijelu, a u drugom pod naslovom: *Teologija zavjeta* — prikazati shvaćanje i razvoj života osnovan na evandeoskim savjetima — života koji uvijek u kršćanstvu, ako je valjano shvaćen i proveden, struji novim snagama i novim obnavama.

Obrazovanje na području sakralne umjetnosti u osmom poglavlju prvog dijela od patra *A. M. Cocag-*

nač-a nam na svoj način hoće prikazati i ono što spada usputno na teologiju, a to je odgoj finoće obzirom na osobe, na snivačanje posvećenog mjesta i na samo dotjerivanje u tom smislu: cvijeće, rasvijeta, liturgijski predmeti, u kojima ne dopusta da se jednostavno bude «moderan», a da se ne gleda čemu dionica stvar treba poslužiti. Analogno tome nam u drugom dijelu pod naslovom: *Poznavanje mjesia i predmeta kulta* otac A. M. Roguet nastoji prikazati smisao »funkcionalnosti« i simbolike crkve kao građevine s njezinim povijesnim razvojem, a onda dakako i pitanje oltara, krstionice, kora, sakristije, a u vezi s tim i obnove mjesta, koji je posvećen kultu. U devetom poglavlju u prvom dijelu pater Riviere daje pregled nastanka i razvoja crkvene glazbe, a jednako tako i neke tehničke upute uz taj razvoj. U drugom dijelu pod istim poglavljem pater M. Vannackelberg pod naslovom: *Koral: glazba i liturgija* — nastoji pokazati vrijednost glazbe u liturgiji, u kultu, koja je religiozna i u tom smislu mora djelovati. To je osobito važno ukoliko gledamo na mnoge »ekshibicionizme«, koji se časovito prihvaćaju, s uvijek ponovljenim pitanjem: da li nas to liturgijski i religiozno odgaja ili religiozno i liturgijski odvodi na periferna područja? U desetom poglavlju možda vidimo najviše univerzalnost, ali ne i specifičnost obrade teme, koja u prvom dijelu glasi: *Vjerski odgoj djece* od Marie Fargues, a u drugom dijelu: *Teologija rada i odnosi u radu* od patra Henry-a. Jedan i drugi naslov nam hoće sugerirati da kršćanski moramo djelovati kod malog djeteta, ali jednako tako između sebe velike djece Božje.

Jedanaesto nam poglavlje u prvom dijelu pod naslovom: *Teologija svjedočenja* od patra Henrya pokazuje, kako je potrebno biti znakovit u kršćanskom životu. Ta se znakovitost treba osobito očituovati u svjedočenju, koje je aplicirano ondje, gdje je najpotrebnije čovjeku pomoći: u ljubavi prema bolesnicima i bolesničkom osoblju. Uostalom tamo, gdje je kršćanstvo kroz povijest pokazivalo svoju najveću afirmaciju. Mutatis mutandis će to moći pokazati i katehist među dje-

com, kojoj će svojim ozbiljnim pripravljanjem i razumijevanjem dječje psihe biti znak za svjedočenje: zbilja ljubav! To nam hoće pokazati Marie Fargues u svojoj studiji: *Osnove pedagogije za katekiste* (za djecu od devet do dvanaest godina), koja se nalazi u drugom dijelu jedanaestog poglavlja.

Ovaj nam Uvod u teologiju omogućuje ozbiljnu inicijaciju teološko-kršćanske naobrazbe. Stoga su iza poglavlja i obrađena pitanja, na koja bismo morali znati odgovoriti, da bismo tako stekli sami kontrolu poznavanja potrebnih teoloških stvari. Za detaljnije upoznavanje stvari možemo se poslužiti i bibliografijom na kraju svakog poglavlja. Švakako je stvar veoma instruktivna, temeljito prema svom naslovu u svakom poglavlju obrađena i daje pregled onog osnovnog u svakom obrađenom području.

Svećenici koji su stariji čitajući ovaj Uvod u teologiju naći će osvježene stvari, koje su na studiju teologije više ili manje spoznali. Mlađim generacijama svećenika se može uvelike preporučiti ovo djelo, koje će, nadamo se, dobiti i svoj treći stupanj ili treći dio upravo zato, jer daje novije rezultate, novija gledanja na neke stvari i jasniju otvorenost i pristup nekim pitanjima: biblijskim, povijesnim, liturgijskim.

Za laike koji žele dobiti temeljitiju pripravu i poznavanje teoloških pitanja i problema unutar njihovih životnih kretanja stvar je samo za preporučiti. Čitajući Uvod u teologiju sigurno će mnogi od naših laika — a i svećenika — morati reći: Vidiš ovo je temeljitije nego sam mislio do sada o tome!

Stoga očekujemo i upotpunjenje Uvoda... s njegovim trećim stupnjem, koji je potreban za cjelovit pregled teoloških pitanja, koja su u prvom i drugom stupnju obrađena.

J. Kribl

*J. Gelineau i dr., PASTORALNA TE-
OLOGIJA LITURGIJSKIH SLAVLJA*
(Volumina theologica IV), izd. »Kršćanska Sadašnjost«, Zagreb 1973.
588 str.)